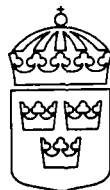

Regeringens proposition

1993/94:242

Vissa ändringar i skollagen

Prop.
1993/94:242

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 30 mars 1994

Bengt Westerberg

Beatrice Ask
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att elevernas hemkommuner från och med den 1 januari 1996 skall vara skyldiga att utge ersättning för elever i fristående särskolor.

Vidare föreslås att ett förtydligande görs i 5 kap. skollagen (1985:1100) om att den som skall gå Rh-anpassad utbildning måste vara behörig till utbildning på nationella program i gymnasieskolan.

För elever som har påbörjat utbildning på ett program i gymnasieskolan före den 1 juli 1994 föreslås en övergångsbestämmelse som innebär att betyg skall sättas i ämnen och inte på kurser.

Slutligen föreslås att regeringen får medge att IB-utbildning får anordnas vid en riksinternatskola.

Innehåll

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
	2.1 Förslag till lag om ändring i skollagen	4
	2.2 Förslag till lag om ändring i lagen om ändring i skollagen	10
3	Ärendet och dess beredning	11
4	Fristående särskolor	11
5	Vissa andra skollagsändringar	14
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 mars 1994	16

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1993/94:242

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

- lag om ändring i skollagen (1985:1100),
- lag om ändring i lagen (1993:1478) om ändring i skollagen (1985:1100).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (1985:1100)¹

dels att 5 kap. 28 § samt 9 kap. 7, 9, 10 och 14 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 9 kap. 6 a och 8 a §§ och 10 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ungdomar som är svårt rörelsehindrade har rätt att efter fullgjord skolplikt få utbildning på ett nationellt program på en sådan gymnasieskola med Rh-anpassad utbildning som avses i 7 §. Rätten gäller intill utgången av vårterminen det kalenderår då eleven fyller 21 år.

Om en elev har påbörjat utbildning i en gymnasieskola med Rh-anpassad utbildning före utgången av vårterminen det kalenderår då han fyller 21 år, skall han beredas möjlighet att fortsätta utbildningen till utgången av vårterminen det kalenderår då han fyller 23 år, om det behövs för att slutföra utbildningen.

Föreslagen lydelse

5 kap.

28 §

Ungdomar som är svårt rörelsehindrade har rätt att efter fullgjord skolplikt få utbildning på ett nationellt program på en sådan gymnasieskola med Rh-anpassad utbildning som avses i 7 § *om eleven är behörig till utbildning på ett nationellt program*. Rätten gäller, *trots bestämmelsen i 1 § första stycket*, intill utgången av vårterminen det kalenderår då eleven fyller 21 år.

¹ Lagen omtryckt 1991:1111.

9 kap.

6 a §

En fristående skola, som är godkänd för elever som har särskild skolplikt och som motsvarar särskolan, skall tilldelas bidrag för verksamheten av elevernas hemkommuner. För att en nystartad skola skall ha rätt till bidrag gäller dock att skolan skall ha ansökt om att bli godkänd för särskild skolplikt före den 1 augusti året innan bidragsåret börjar. Varje bidragsår börjar den 1 juli.

Tilldelningen skall, om elevernas hemkommuner och den fristående skolan inte kommer överens om annat, ske i enlighet med bestämmelserna i 6 § andra och tredje styckena.

Om den fristående skolan inte kommer överens om annat med elevernas hemkommuner skall dessa erlægga det belopp som regeringen beslutat.

7 §²

Fristående skolor, som har rätt till bidrag enligt 6 §, får för de elever som bidragen avser endast ta ut elevavgifter som är skäliga med hänsyn till de särskilda kostnader som skolan har, förutsatt att kostnaderna kan anses rimliga för verksamheten.

Fristående skolor som har rätt till bidrag enligt 6 a § får för de elever som bidragen avser endast ta ut elevavgifter som är skäliga med hänsyn till de kostnader som skolan har, förutsatt att kostnaderna kan anses rimliga för verksamheten.

² Senaste lydelse 1993:800.

Om Statens skolverk, vid prövning av en ansökan om godkännande som avses i 2 § första stycket, finner att elevavgifterna vid skolan inte kan anses skäligen, skall verket, om skolan godkänns, förklara att den inte skall ha rätt till bidrag enligt 6 §.

Skolverket skall vidare förklara rätten till fortsatt bidrag förverkad, om en skola efter godkännandet tar ut elevavgifter som inte kan anses skäligen. Innan ett sådant beslut fattas skall skolan ges möjlighet att ändra avgiftens storlek.

Beslut om att en skola inte skall få bidrag får upphävas av Skolverket, om elevavgifterna senare bedöms som skäligen.

Om Statens skolverk, vid prövning av en ansökan om godkännande som avses i 2 §, finner att elevavgifterna vid skolan inte kan anses skäligen, skall verket, om skolan godkänns, förklara att den inte skall ha rätt till bidrag enligt 6 eller 6 a §.

8 a §

Regeringen får i fråga om viss utbildning förklara en fristående skola berättigad till sådant bidrag som avses i andra stycket, om utbildningen ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasiesärskolan förmedlar och skolan även i övrigt väsentligen svarar mot gymnasiesärskolans allmänna mål. Härvid skall särskilt beaktas de krav som anges i 1 kap. 2 § andra och tredje styckena.

Om en sådan förklaring som avses i första stycket lämnats, skall elevernas hemkommuner lämna bidrag till skolan. Kommunens skyldighet gäller endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt då utbildningen började.

Om den fristående skolan inte kommer överens om annat med elevernas hemkommuner skall dessa erlægga det belopp som regeringen beslutat.

9 §³

Om inte kommunen och skolan har kommit överens om annat skall bidraget enligt 8 § beräknas för ett bidragsår i sänder. Varje bidragsår börjar den 1 juli. Tilldelningen grundas på antalet elever på den bidragsberättigade utbildningen den 15 september under bidragsåret. Bidraget skall utbetalas med en tolfedel varje månad. Utbetalningarna i juli-september avpassas efter ett beräknat antal elever och reglering görs vid utbetalning i oktober. För en skola som är nystartad, får bidrag, som avser tiden juli-september månad, betalas ut samlat i september.

Om inte kommunen och skolan har kommit överens om annat skall bidraget enligt 8 *eller 8 a* § beräknas för ett bidragsår i sänder. Varje bidragsår börjar den 1 juli. Tilldelningen grundas på antalet elever på den bidragsberättigade utbildningen den 15 september under bidragsåret. Bidraget skall utbetalas med en tolfedel varje månad. Utbetalningarna i juli-september avpassas efter ett beräknat antal elever och reglering görs vid utbetalning i oktober. För en skola som är nystartad, får bidrag, som avser tiden juli-september månad, betalas ut samlat i september.

Om en elev slutar efter den 15 september bidragsåret är hemkommunen inte skyldig att tilldela skolan bidrag för längre tid än till och med kalendermånaden efter den då eleven slutade.

För att en skola skall ha rätt till bidrag gäller dock att skolan har ansökt om att bli förklarad som bidragsberättigad senast den 1 augusti året innan. Ansökan skall lämnas in till länsstyrelsen i det län där skolan är belägen.

För att en skola skall ha rätt till bidrag gäller dock att skolan har ansökt om att bli förklarad som bidragsberättigad senast den 1 augusti året innan. Ansökan skall lämnas in till länsstyrelsen i det län där skolan är belägen *om ansökan avser en skola vars utbildningar motsvarar gymnasieskolans och till Statens skolverk om ansökan avser en skola vars utbildningar motsvarar gymnasiesärskolans.*

10 §⁴

Skolor som har rätt till bidrag enligt 8 § får för de elever som bidragen avser endast ta ut elevavgifter som är skäligen med hänsyn till de särskilda kostnader som skolan har, förutsatt att kostnaderna kan anses rimliga för verksamheten.

³ Senaste lydelse 1993:800.

⁴ Senaste lydelse 1993:800.

Skolor som har rätt till bidrag enligt 8 a § får för de elever som bidragen avser endast ta ut elevavgifter som är skäligen med hänsyn till de kostnader som skolan har, förutsatt att kostnaderna kan anses rimliga för verksamheten.

Om en skola tar ut elevavgifter för utbildningar som berättigar till bidrag enligt 8 § och avgifterna inte kan anses skäligen, skall förklaringen om rätt till bidrag återkallas. Innan ett sådant beslut fattas skall skolan ges möjlighet att ändra avgiftens storlek.

Om en skola tar ut elevavgifter för utbildningar som berättigar till bidrag enligt 8 eller 8 a § och avgifterna inte kan anses skäligen, skall förklaringen om rätt till bidrag återkallas. Innan ett sådant beslut fattas skall skolan ges möjlighet att ändra avgiftens storlek.

14 §⁵

Om en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 8 § inte längre uppfyller kraven för att få bidrag och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen, skall förklaringen om rätt till bidrag återkallas. Detsamma gäller om en fristående skola trots påpekande inte iakttar sin skyldighet enligt 13 § att delta i uppföljning och utvärdering.

Om en fristående skola som har rätt till bidrag enligt 8 eller 8 a § inte längre uppfyller kraven för att få bidrag och bristerna inte avhjälpas efter påpekande för huvudmannen, skall förklaringen om rätt till bidrag återkallas. Detsamma gäller om en fristående skola trots påpekande inte iakttar sin skyldighet enligt 13 § att delta i uppföljning och utvärdering.

10 kap.

1 a §

Regeringen får medge att en riksidernatskola vid sidan av den utbildning som motsvarar gymnasieskolan anordnar utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB).

⁵ Senaste lydelse 1993:800.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.
  2. Ersättning som avses i 9 kap. 6 a och 8 a §§ från elevernas hemkommuner till fristående särskolor skall utgå först fr.o.m. den 1 januari 1996.
  3. Vid tilldelningen av bidrag till en fristående särskola skall första gången bidrag beräknas enbart för tiden januari-juni månad 1996. Till grund för bidraget under denna period ligger antalet elever från kommunen i den fristående skolan den 15 september 1995 om inte annat följer av vad som är föreskrivet i 9 kap. 6 a § andra stycket eller 9 kap. 9 § andra stycket om elever som slutar under bidragsåret.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1478) om ändring i skollagen (1985:1100) Prop. 1993/94:242

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1993:1478) om ändring i skollagen (1985:1100)⁶

dels att 9 kap. 13 § skall ha följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen skall införas en ny punkt, 7, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

13 §

Fristående skolor som får bidrag för viss utbildning enligt 8 § skall, i fråga om den utbildningen, stå under tillsyn av Statens skolverk. Skolorna är i fråga om dessa utbildningar skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering av skolväsendet som genomförs av Statens skolverk.

Fristående skolor som får bidrag för viss utbildning enligt 8 *eller 8 a* § skall, i fråga om den utbildningen, stå under tillsyn av Statens skolverk. Skolorna är i fråga om dessa utbildningar skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering av skolväsendet som genomförs av Statens skolverk.

Fristående skolor som avses i 8 § är vidare skyldiga att delta i riksomfattande prov i den utsträckning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

---

7. Bestämmelsen i 5 kap. 4 a § tredje stycket skall inte tillämpas i fråga om elever som har påbörjat utbildning i gymnasieskolan före den 1 juli 1994.

⁶ Lagen omtryckt 1991:1111.

3 Ärendet och dess beredning

Prop. 1993/94:242

Enligt riksdagens beslut är elevernas hemkommuner skyldiga att ge bidrag till dels fristående skolor som godkänts för fullgörande av vanlig skolplikt (prop. 1991/92:95, bet. 1991/92:UbU22, rskr. 1991/92:346), dels fristående gymnasieskolor (prop. 1992/93:230, bet. 1992/93:UbU17, rskr. 1992/93:406).

Riksdagen beslutade våren 1992 att ansvaret för särskolan före utgången år 1995 skall föras över från landstingen till kommunerna (prop. 1991/92:94, bet. 1991/92:UbU28, rskr. 1991/92:285). I propositionen (1992/93:230) Valfrihet i skolan aviserade regeringen att kommunerna fr.o.m. den 1 januari 1996 bör vara skyldiga att utge ersättning till huvudmännen för fristående särskolor för elever som tas emot där. Regeringen aviserade också att förslag till lagbestämmelser skulle lämnas senare.

Gymnasieskolan har under de senaste åren successivt reformerats i riktning mot en alltmer kursutformad utbildning. Det är nu lämpligt att inleda en lagteknisk genomgång av författningarna rörande gymnasieskolan. En sådan genomgång förbereds också inom Utbildningsdepartementet. Mindre materiella justeringar bör i huvudsak kunna göras i samband med en sådan översyn. Vissa sakliga justeringar är dock av sådan natur att de inte bör anstå till dess den lagtekniska översynen har gjorts. De tas upp i det följande, tillsammans med en fråga om IB-utbildningen, som står gymnasieskolan nära.

4 Fristående särskolor

Regeringens förslag: Fristående skolor som är godkända för elever med särskild skolplikt och som motsvarar särskolan skall fr.o.m. den 1 januari 1996 tilldelas bidrag från elevernas hemkommuner. En fristående gymnasiesärskola kan av regeringen förklaras berättigad till bidrag från elevernas hemkommuner fr.o.m. den 1 januari 1996.

För att bli berättigad till bidrag skall ansökan om godkännande respektive om bidrag ha inkommit till Statens skolverk före den 1 augusti året innan bidragsåret, som löper från den 1 juli.

Om inte skolan och hemkommunen kommer överens om ersättningen, skall kommunerna erlägga det belopp som regeringen bestämmer. Detta gäller både fristående gymnasiesärskolor och fristående särskolor för fullgörande av skolplikten.

Om huvudmannen inte fullgör sina skyldigheter kan regeringen återkalla beslutet om bidrag till en fristående gymnasiesärskola.

Skälen för regeringens förslag: Utvecklingsstörda barn får fullgöra sin skolplikt i en fristående skola, om skolan är godkänd för särskild skol-

plikt. Ett sådant godkännande förutsätter att skolan ger en utbildning som väsentligen svarar mot den som eleverna skulle få i den kommunala särskolan och att eleverna i samband med utbildningen bereds erforderliga omsorger. Skolverket prövar om en fristående skola som motsvarar särskolan skall godkännas för särskild skolplikt. Skolverket beslutar också om återkallande av godkännande om skolan inte längre uppfyller villkoren.

Något motsvarande "godkännande" krävs inte för en fristående särskola som ger en utbildning som motsvarar den som ges i gymnasiesärskolan.

Regeringen kan förklara en fristående särskola berättigad till statsbidrag enligt förordningen (1993:888) om statsbidrag till fristående särskolor. Regeringen har förklarat tio fristående särskolor berättigade till sådant statsbidrag. Regeringen har med stöd av 10 § nämnda förordning för läsåret 1993/94 fastställt det högsta belopp som skall utbetalas till respektive skola. Beloppen per elev varierar mellan de olika skolorna.

En fristående särskola, som är godkänd för särskild skolplikt, skall tilldelas medel för verksamheten av elevernas hemkommuner. Ansökningstid m.m. bör regleras på samma sätt som för skolor godkända för vanlig skolplikt.

Huvudmannen för utbildningar vid en fristående gymnasiesärskola skall kunna förklaras berättigad till bidrag från elevernas hemkommuner. Skyldigheten för hemkommunen att lämna bidrag skall omfatta de elever kommunen är skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan.

Ansökan om bidrag till en gymnasiesärskola bör lämnas in till Statens skolverk före den 1 augusti året innan bidragsåret. Någon regional prövning av länsstyrelsen, som för fristående gymnasieskolor, kan inte anses vara nödvändig. Skolverket skall med eget yttrande överlämna ansökan till regeringen, som tills vidare bör fatta beslut i dessa frågor.

För att en fristående gymnasiesärskola skall förklaras berättigad till bidrag bör det krävas att utbildningen är av god kvalitet och att undervisningen ges av kompetenta lärare. Vidare skall skolan väsentligen svara mot gymnasiesärskolans allmänna mål. Härvid skall särskilt de mål som anges i 1 kap. 2 § andra och tredje styckena skollagen beaktas. Vad detta innebär har utvecklats i propositionen 1992/93:230 s. 45 f. Skolan måste delta i Skolverkets reguljära uppföljning och utvärdering samt stå under Skolverkets tillsyn. Vidare skall skolorna vara skyldiga att lämna de statistiska uppgifter och den verksamhetsredovisning som Skolverket föreskriver.

Om en skola inte längre uppfyller kraven för bidrag kan regeringen återkalla beslutet om rätt till bidrag.

Elevavgifter

Om elevavgifter tas ut måste de vara skäligen med hänsyn till skolans kostnader, under förutsättning att dessa kostnader för verksamheten är rimliga i sig. I fråga om särskolorna går det inte att ange någon normal-

kostnad, eftersom behoven skiftar så kraftigt. Avgifterna bör därför inte vara anknutna till särskilda kostnader som skolan har utöver normalkostnader, som fallet är med vanliga fristående grundskolor och gymnasieskolor. Avsikten är dock inte att elevavgifter skall generellt vara större eller mer allmänt tillämplade i fristående särskolor än vad som gäller i övriga fristående skolor. Av den anledningen kommer det att ligga särskild vikt vid skälighetsbedömningen, när det gäller avgifter vid fristående särskolor.

Ersättningsnivå

Regeringen utgår från att den fristående särskolan och elevernas hemkommuner kan komma överens om ersättningen. I de fall parterna inte är överens bör regeringen fastställa ersättningen.

Utbetalning m.m.

I första hand bör kommunen och den fristående skolan komma överens om hur bidraget skall betalas ut. För det fall de inte kommer överens bör regler om hur utbetalningen skall ske finnas i skollagen.

Bestämmelser om dels en godkänd fristående särskolas rätt till bidrag, dels regeringens rätt att förklara utbildningar vid en fristående gymnasiesärskola berättigade till bidrag bör tas in i två nya paragrafer i skollagen, 9 kap. 6 a och 8 a §§. Vidare bör de bestämmelser som avser utbetalning och ansökan, elevavgifter, tillsyn och återkallande av rätten till bidrag (9 kap. 7, 9, 10, 13 och 14 §§ skollagen) ändras så att de omfattar även fristående särskolor.

De nya bidragsreglerna bör införas fr.o.m. den 1 januari 1996. Införandet av det nya systemet för bidrag sammanfaller då med den tidpunkt då kommunerna senast skall ha övertagit ansvaret för särskolorna. För första halvåret 1996 behövs särskilda övergångsbestämmelser eftersom bidragsåret normalt skall börja den 1 juli ett år och sluta den 30 juni året efter.

Förslaget påverkar dels medlen under anslaget Bidrag till driften av fristående skolor m.m. för budgetåret 1995/96, dels det kommunala utjämningsbidraget för år 1996. Regeringen avser att senare återkomma till riksdagen i dessa frågor.

Regeringens förslag: Bestämmelserna i 5 kap. 28 § skollagen (1985:1100) om behörighet till Rh-anpassad utbildning förtydligas. Vidare införs en övergångsbestämmelse avseende övergången till det nya betygssystemet för gymnasieskolan för dem som före den 1 juli 1994 har påbörjat utbildning på ett nationellt program.

I 10 kap. skollagen införs en rätt för regeringen att medge att IB-utbildning får anordnas vid en riksinternatskola.

Skälen för regeringens förslag:

Rh-anpassad utbildning

Enligt 5 kap. 28 § skollagen (1985:1100) har ungdomar som är svårt rörelsehindrade rätt att efter fullgjord skolplikt få utbildning på ett nationellt program på en sådan gymnasieskola med Rh-anpassad utbildning som avses i 5 kap. 7 § samma lag. Utbildning på ett nationellt program förutsätter att eleven har gått igenom grundskolan eller motsvarande. En utvecklingsstörd elev som fullgjort sin särskilda skolplikt i särskolan, är inte behörig till ett nationellt program.

Med anledning av ett beslut av Skolväsendets överklagandenämnd har Nämnden för Rh-anpassad utbildning hemställt att 5 kap. 28 § ändras så att elever som har fullgjort sin skolplikt i särskolan kan tas in på ett individuellt program i en Rh-anpassad gymnasieskola. Utbildningen vid de Rh-anpassade gymnasierna omfattar enbart de nationella programmen. Regeringen anser att det för närvarande inte finns underlag för att ändra på denna ordning. Frågan bör dock bli föremål för fortsatta överväganden. Däremot finns det skäl att till förebyggande av missförstånd förtydliga bestämmelsen i 5 kap. 28 §, så att det klart framgår att elever måste vara behöriga till utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan för att kunna gå en Rh-anpassad utbildning.

För elever som inte kan gå i gymnasieskolan därför att de är utvecklingsstörda, finns gymnasiesärskolan där både nationella program, utformade efter särskoleelevernas behov, och individuella program skall anordnas.

Betygsfrågor

Det nya betygssystemet för gymnasieskolan skall börja tillämpas den 1 juli 1994. För de elever som dessförinnan har börjat på ett program i gymnasieskolan bör dock det gamla systemet med betyg på ämnen, inte på kurser, tillämpas för att eleverna inte skall få betyg som består av ämnes- och kursbetyg blandat. En ny övergångsbestämmelse bör därför införas till bestämmelsen i 5 kap. 4a § tredje stycket skollagen.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1992/93:158, bet. 1992/93:UbU12, rskr. 1992/93:329) om skolans internationalisering får en kommun vid sidan av sin gymnasieskola och en fristående skola anordna International Baccalaureate (IB). Denna utbildning leder fram till en examen som är godkänd för inträde till universitet i alla länder som valt att jämställa IB-examen med nationella examina. Utbildningar vid en riksinternatskola, dvs. en internatskola, skall motsvara utbildningarna i grundskolan och gymnasieskolan eller i en av dessa skolformer. Regeringen bör kunna medge att IB-utbildning anordnas även vid en riksinternatskola. En bestämmelse med denna innebörd bör införas i 10 kap. skollagen.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 mars 1994

Närvarande: statsråden B. Westerberg, ordförande, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Ask

Regeringen beslutar proposition 1993/94:242 Vissa ändringar i skollagen.